

ECZANE KÜTÜPHANESİ VE İLAÇ BİLGİ-HABER MERKEZİ

Yarının hastanelerini planlamada, bir kütüphane oluşturulması için planlar yapılmaktadır. Nedense çok sık rastlanan durum, böyle bir kütüphanenin tamamen ihmal edildiği, eczanede ya da eczacılık bölümünün bir köşesinde, küçük bir raf içinde 6-7 kitaptan öteye gitmeyen bir şekilde olmaktadır.

Bazı hastane yöneticileri, eczacıların farmasötik bir kütüphane oluşturmalarına karşı çıkmakta, hastanenin zaten genel mesleki bir kütüphane oluşturduğunu ya da ilişkide bulunduğu üniversitenin hali hazırda bir kütüphaneye sahip olduğunu ve bundan yararlanması gerektiğini savunmaktadırlar.

Pek çok tıp kütüphanecisine göre, hastane kütüphaneleri, tıp eğitiminin devamlılığını sağlamakta en büyük potansiyeli oluşturmaktadır. Eğer bu, hastane kütüphaneleri, için doğru ise, farmasötik bir kütüphane için de doğru olması gerekmektedir.

Son zamanlarda yapılan bir çalışmada (Dryer raporu), iki ana gözlem söz konusu edilmiştir (1).

1. Doktorların eğitim devamlılığı, tıp eğitimine karşı çıkan büyük bir problemdir.

2. Temel araştırma sonuçları, olması gerektiği kadar klinik olamamaktadır. Çünkü, araştırma sonuçlarının, bunlara başvuracak kişilere ulaştırılmasında yetersiz kalmaktadır.

Amerikan Hastaneler Birliği, üyeleri olan hastaneler arasında bir ilişki kurmak üzere bu hastanelerin kütüphaneleri hakkında daha fazla bilgi edinme yoluna gitmiş ve kendi yayını olan "Hastaneler" adlı dergide sağlık haberleşmesi ile ilgili özel bir seksiyon oluşturmuştur.

Böylece, iyi planlanmış farmasötik kütüphanesinin, tıp eğitiminin devamlılığında önemli rolü anlaşılmıştır. Temel farmasötik araştırma sonuçlarının hızlı dağıtımının sağlanması ve araştırma referans materyal kaynağı olarak kullanılması, ancak bu şekilde mümkün olabilecektir.

Bu bölümde, bir farmasötik kütüphanesinin yerleşmesi, organizasyonu ve içeriği hakkında bilgi verilecektir.

Yerleşeme

İdeal olarak farmasötik kütüphane, eczane bölümünün içinde bir kısım olarak yerleştirilmelidir. Eğer farmasötik kütüphanenin çeşitli nedenlerden dolayı hastane kütüphanesi ile birleştirilmesi söz konusu olduğu durumlarda, hiç olmama riskine karşı bu alternatif kabul edilmelidir.

Farmasötik kütüphanenin eczane içine yerleştirilmesinin nedenleri çok fazladır. En dikkate değer olanlarından biri, bu kütüphaneyi kullananların, tüm işlevleri ilaçlar hakkında bilgi-haber verici olan kişilerle devamlı olarak tartışma olanağı bulabilmesidir. Aynı zamanda, eğer klinikçi, işi gereği, ilaçları kapsayan ya da ilaç tedavisi ile ilgili bir bilgi edinmek istediğinde, eczaneye gitme eğilimi göstermekte ve konu hakkında buradaki kişilerle tartışarak daha iyi bir şekilde bilgi edinmektedir.

Açıkça ele alındığında hem doktoru, hem de eczacı için elde bir referans materyalinin bulunması, hastane ya da üniversite kütüphanesine gidilerek kıymetli zamanın harcanmaması açısından yararlı olmaktadır. Buna ilave olarak eczane, ilaç firmaları tarafından dağıtılan bir takım literatürlerin ve boroşürlerin bulunduğu bir yer olarak da uygun bir yer olmaktadır.

Fiziksel Kolaylıklar

Farmasötik kütüphanenin genellikle tıp ve hemşire kadrosuna açılması nedeniyle, bu kütüphanenin boyutları, bundan yararlanacak personele, hastanenin tipine, ders kitaplarının sayısına, süreli yayınlara ve bölgedeki diğer tıp ve farmasötik kütüphanelerine göre belirlenmelidir.

Gartland (2), "Tıbbi kütüphane pratiği" el kitabının (3) aşağıdaki ölçümlerin gereksinimleri karşılayabileceğini belirtmektedir.

1. Okuma alanı, her bir okuyucu için 3.25-3.7 m² olmalıdır.
2. Eğer dikdörtgen masalar seçilmişse, bunların ölçüsü 10.8x18 m. 36x60 m. olmalıdır. Bunların her biri yaklaşık 9 m² yer sağladığından 4 er kişilik olmaktadır.
3. 122 m çapındaki yuvarlak masalar da 4 okuyucu için olmakta ve 9 m² bir alanı kapsamaktadır.
4. Geçitler:
 - a. Masalar arasında 1.5 m den daha az bir mesafe olmamalıdır.
 - b. Masalarla duvar arası 90-120 cm olmalıdır.

5. Raf alanları:

a. Sınır hacımları, her rafta 30 cm başına 4-5 hacım

b. Referans malzemeleri, her rafta 30 cm başına 3-4 hacım olmalıdır. Her 90 cm için 18 cm lik bir pay, eklemeler için boş bırakılmalıdır.

İçeriğin Seçilmesi

Farmasötik kütüphane, eczacılık ve de buna yardımcı bilimlerdeki kitapları, manografları ve süreli yayınları içermelidir. Diğer çeşitli klinik konular da, hastane tıp kütüphanesi için ihtiyaten saklanmalıdır.

Kütüphane, mutlaka Amerika Birleşik Devletleri Farmakopesini ve Ulusal Formülleri içermelidir.

Kütüphanede bulunması gerekli farmasötik konular içinde farmakoloji, toksikoloji, farmasötik organik kimya, farmakognozi, fizyoloji, anatomi ve bakteriyoloji gelmektedir. Bunlara ilaveten, çeşitli sözlükler, tıp sözlükleri, özet yayımlar ve yukardaki konulara ait süreli yayınların bulunması gereklidir. Çeşitli tipteki ilaç referans kitaplarının da atlanmaması gereklidir. Bunun yanı sıra eczacılık ders kitaplarını, seminer, konferans, tebliği özetleri ile çeşitli tezleri de içermelidir.

Pek çok ilaç firması, kendi ürünlerini ve ürünlerle ilgili tanıtıcı literatür ve kataloglarını farmasötik kütüphane için göndermektedir. Bu katalogların çabuk ve temel bilgi verici referans kitapları olacağı da firmalar tarafından salık verilmektedir. Bu hastaneler genellikle formüllerde kullanılan ilaçların sınıflandırılma sistemlerine göre bu tip literatürleri Amerikan Hastane Formüler sistemi kullanarak dosyalamaktadırlar.

Ocak 1964 yılında, Amerikan Hastane Eczacıları Derneği "Uluslararası Farmasötik Özellikler" başlığı altında bir özet dergisi yayınlamaya başlamıştır. Uluslararası Farmasötik Federasyonunun tavsiyeleri göz önüne alınarak çeşitli yayınların özetlerini içeren dergi, İngilizce ve yılda 24 adet olarak çıkartılmakta ve yılda iki kez kümülatif indeks vermektedir.

Uluslararası Farmasötik Özetler, ürün formülasyonları, formüller, ilaç stabilitesi ve saklanması, ilaç sentezi, farmasötik teknoloji, farmakognozi, farmakoloji, biyofarmasötikler, fiziksel eczacılık, araştırma halindeki ilaçlar, ilaç geliştirme, ilaç tarihi ve sosyolojisi hakkında yazılan makalelerin özetlerini içermektedir.

Bazı ilaç firmaları aynı zamanda, klinik konuları içeren filimler ve projeksiyon slaytları da üretmektedir. Pek tabii ki, ecnaze kütüphanesinde bunların bir listesi bulunabilir ve eczacıya belli bir gereksinim durumunda bunları elde etmek için ne gibi işlemler yapılacağı hakkında bilgi verir.

Farmasötikleri üretenler aynı zamanda çeşitli vücut organlarının plastik taklitlerini yaparak eğitim için çok iyi bir öğrenme niteliği oluşturma olanağına da sahiptirler. Bunlardan oluşmuş bir koleksiyonun eczane kütüphanesinden temin edilebilmesi pekala mümkündür.

Sağlıkla ilgili Federal yayınlar da buradan elde edilebilir. Her hastane eczanesinin sahip olması gerekli dergilerden biri, Tıp Bürosu, Gıda ve İlaç İdaresi yayınlarından olan "Araştırmalı İlaç Sirküleridir."

Hastane eczacısına kolaylık olması amacıyla, bu konudaki kitap ve yayınların listelerini içeren bazı yayınlar şunlardır;

"Veteriner Uygulamalı Tıp Kütüphaneleri için Kitap ve Yayın Listesi (4)., "Hastane Eczacıları için Bilgi Kaynak Rehberi (5)., "Dünya Eczacılık Peryodikleri Listesi (6).

İlaç Haber-bilgi Merkezi

Editorler (7), doktorlar (8), eczacılar (9-11) ve yöneticiler (12), hastaların bakım ve tedavilerinde yeterli ilaç haber-bilgisi için, gereksinim ve kullanıma ait verileri kapsayan yayınlar yapmışlardır.

Eczacılar tarafından kullanılması için bu konuda ayrıntılı sistemler geliştirilmiştir. Küçük halk hastanelerinde, böyle bir ilaç haber bilgi merkezi oluşturmak mümkün değildir. İlaçların kimyasal doğası, etki şekli, yan etkilerini, dozaj formlarını, maliyetlerini ve klinik kullanımı için süreli literatürleri izlemek kadar, klinik kadroya ilaç kullanımı ve alışkanlıklarını kapsayan bilgileri yeterince vermek mümkün olamamaktadır. Buna ilaveten de üstelik, hastane eczacıları, bir ilacın kullanımı hakkında hastane içinde karşılaşacakları yanlışları, eksiklikleri, yazılan reçetede ortaya çıkabilecek aksaklıkları, geçimsizlikleri durdurmak ve düzeltmek için bir uyarma yetkisine ve pozisyonuna sahiptirler. Tüm bu bilgiler, doktorlara eczanedeki kütüphaneden, hastane eczacısı tarafından aktarılmaktadır. Bunun mümkün olması, en son çıkan kitap, dergiler ve ilaç firmalarının tanıtıcı bültenlerini hastane eczacılarının günü gününe izlemesi ile olur. Pek çok literatür ve bilgi, bu kaynaklardan toplanarak, hastane eczacısı tarafından düzgün bir şekilde kataloglanır ya da bilgi işlem merkezinde belli bir sisteme göre kaydedilir ve herhangi bir bilgiye doğacak gereksinim anında, çabuk bir şekilde kullanıma girer.

Büyük hastanelerde, eczane bölümünün bir kısmında oluşturulmuş kütüphanelerde, yalnızca bilgileri kataloglama ve dosyalama işlemlerinde hastane eczacısına yardımcı olacak kadrolar personel bulunmaktadır. Bu tip kütüphaneler, çok fazla sayıda referans kitaplar, dergiler, broşürler ve süreli yayınlar içerdiğinden elektronik veri işleme gereçleri (bilgisayarlar) ile donatılmıştır. ve tam gün çalışan bir idareci tarafından yönetilirler.

İlaç haber-bilgi merkezi, hastanede kullanılan ilaçlar hakkındaki araştırmaları toplamak ile de sorumludur. Enstitüdeki ilaç reaksiyonları üzerindeki tüm verileri kaydeder ve bunları bölgesel zehirlenme danışma merkezine iletir. Bazı hastanelerde ilaç haber-bilgi merkezi, klinik kadro için bir "İlaç Araştırma Bülteni" ve "İlaç Reaksiyon Raporu" yayınlamaktadır.

Hastanın klinik bakım ve tedavisi için tıp topluluğu içinde böyle bir merkezin bulunması, önemli bir gereksinimi karşılamaktadır. Böylece her hastane eczacısına ilaç bilgisi açısından yönlendirici kaynak tarama ve araştırma olanağı yaratılmış olmaktadır.

SEÇİLMİŞ REFERANSLAR

- TERRY, LUTHER L.: *The Crisis in Health Communications*, Hospitals, J.A.H.A., 38: 2, 1964.
- ADAMS, SCOTT: *Hospital Libraries: Underdeveloped Base for Continuing Education*. Hospitals J.A.H.A., 38: 52, 1964.
- GEISLER, RAYMOND H. and YAST, HELEN, T.: *A Survey of Current Hospital Library Resources*, Hospitals, J.A.H.A., 38: 55, 1964.
- KING, CHARLES M., JR. and FLACK, HERBERT L.: *A Classification and Filing System for Hospital Pharmacy*, Am. J. Hosp. Pharm. 18: 31, 1961.
- HELLER, WILLIAM M.: *Drug Information File Arranged According to AHFS Categories*, Am. J. Hosp. Pharm., 18: 43, 1961.
- SPERANDIO, GLEN J.: *Hospital Pharmacy Notes* No. 3. May-June 1960—How to Get the Most Out of Medical Literature, an insert in *Title and Title*, 46, May-June, 1960.
- HANAN, ZACHARY I. and JEFFREY, LOUIS P.: *Drug Communications—A Pharmacist's Responsibility*, Hosp. Pharm., 1, No. 10, 13, 1966.
- CANADA, ANDREW JR.: *Drug Information Service—Application to Immediate Patient Care*, Hosp. Pharm., 1, No. 10, 33, 1966.

BİBLİYOGRAFI

1. DRYER, B. V.: *Lifetime Learning for Physicians*, J. Med. Ed., 37: pt. 2, 1962.
2. GARTLAND, HENRY J.: *Blue Print for a Professional Hospital Library*, Hospitals, J.A. H.A., 38: 58, 1964.
3. DOE, J. and MARSHALL, M. L.: *Handbook of Medical Library Practice*, Chicago, American Library Association, 1956.
4. U.S. Veterans Administration, *Basic List of Books and Journals for Veterans Administration Medical Libraries*. Program Guide G-14 (Revised), Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office.
5. *Guide to Information Sources for the Hospital Pharmacist*, 1960 Revision, Am. J. Hosp. Pharm., 18: 15, 1961.
6. ANDREWS, THEODORA: *World List of Pharmacy Periodicals (From a Preliminary Listing by Sinifred Sewell)*, Am. J. Hosp. Pharm., 20: 43, 1963.
7. FRANCKE, LON E.: *The Expanding Role of the Hospital Pharmacist in Drug Information Services*, Am. J. Hosp. Pharm., 22: 32, 19635.
8. PELLEGRINO, E. D.: *Drug Information Services and the Clinician*, Am. J. Hosp. Pharm., 22: 38, 1965.
9. PARKER, PAUL F.: *The University of Kentucky Drug Information Center*, A. J. Hosp. Pharm., 22: 42, 1965.
10. BURKHOLDER, DAVID F.: *Operation of the Drug Information Center at the University of Kentucky*, Am. J. Hosp. Pharm., 22: 48, 1965.
11. ANDERSON, R. DAVID and LATIOLAIS, CLIFTON J.: *The Drug Information Center at the Ohio State University Hospitals*, Am. J. Hosp. Pharm., 22: 52, 1965.
12. WITTRUP, RICHARD D.: *The Responsibility of the Hospital for Drug Information Services*, Am. J. Hosp. Pharm., 22: 58, 1965.